

Barcelona 7 de desembre de 1922

L'Esquella de la Torratxa

Any XLV Número 2288 15 cèntims = Atrassat 30

L'ARDANAZ

— Yo te bendigo, ciudad libertina... i tan-de-bò que't decidissis a oïr una missa diària.

Sastreria SERRA

Pla de la Boqueria, 8, Rambla.-Barcelona

TEMPORADA
d'hivern
1922

Exposició permanent de les últimes novetats
Trajos a mida des de 115 pessetes
Gabardines » » 90 »
Immens assortit en gèneres del País i anglesos

LINIMENT DE SLOAN

MATA
DOLORS

El MAL
sempre
és
vençut
pel BE

Sempre el dolor
és vençut en poca estona
aplicant a la part dolo-
rida o contusionada el
remei famós a tot el món

LINIMENT DE SLOAN

Contra el Reumatisme, les
Neuràlgies, i els
cops, caigudes, i
torcades a que tan
exposats estem en
el treball i l'esport.

Penetra sense massatge
El venen tots
els apotecaris

CALÇAT JA N'HA COMPRAT?

No llenci els diners. A la LIQUIDACIÓ del SPLENDID BAZAR el podrà
comprar a preu de cost. Tot marcat clarament. Vegi aparadors

Carrer Salmerón, 71

BARCELONA

GASTROL
★ MIRET ★

Muy eficaz contra las enfermedades del ESTÓMAGO e INTESTINOS
DE VENTA EN TODAS PARTES

Lo millor per al cabell

Tònic arrissador RICHARTE III

Es amb lo únic que ARRISSA i conserva el cabell :: De venda en Perfumeries. Dipòsit: Salmeron, 72. T. G. 249

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

Una batalla i una victòria

Hem sostingut i hem obtingut una victòria. La batalla ha estat amb el governador i la victòria conseguida ha estat un cigarro. —Quina victòria!— se'ns dirà. I perquè no? No se sap lo que hi ha dins d'un minuet, ha estat dit. No se sap lo que hi ha en un cigarret que'ns fumem davant d'un escenari.

El governador va prohibir fumar, i nosaltres tots, premsa, empresaris i fumadors, decidírem fer una apel·lació immediata davant del mateix governador, aduint les següents poderoses raons:

- 1.ª Que a tots els *music-halls* del món se fumava.
- 2.ª Que a Barcelona s'havia fumat sempre.
- 3.ª Que amb el fumar, les dones de l'escena apareixien fumoses, és a dir, menys nues, és a dir, més vestides per la fumera dels cigarros.
- 4.ª Que sense poder fumar, la crisi teatral creixeria i milers de famílies en patirien.
- 5.ª Que la qüestió del fumar no era una qüestió moral, sinó d'higiene. Apel·lant a la ciència, la ciència amb els ventiladors extractors la resoldria;
- 6.ª (An aquí, tots, unànimement dèiem el sisé manament: No fornicares.)

Darrera del cigarret estaven Europa, la tradició, la Ciència, la Moral i el sisé manament de la Llei de Déu. En nom de què se'ns podia seguir prohibint el fumar? En nom de què Barcelona era exclosa de l'Internacional del cigarret i de l'Europa tolerant i mondana? Perquè l'uropeu fumava al *music-hall* i al cine, cosa molt moral i molt moderna, perquè al cine, el que fuma no toca, i al *music-hall*, l'home que contempla els seguicis desnús displicentment, és senyal de que no dona una gran importància an aquelles carns, o que s'estima tant el cigarro com aquelles cames.

I això és l'uropeu. Perquè un home de Sòria o de la Seu d'Urgell, davant de vuitanta dones nues, no podria fumar. L'home de Barcelona o de París,

fuma i guaita. Aquell senyor que en un *music-hall* mentre anaven desfilant senyores que en un moment donat se quedaven com unes Eves que sabent el valor de la fulla de parra no se la posaven, ell llegia, tot fumant *El Noticiero*, donant tanta importància a un pit com a un telegrama i a unes anques com a un puro, era el suprem home civilitzat, l'uropeu que estava per damunt de la temptació.

Ara, podent fumar, podem tornar a dir: Això és Europa. Fumem com a París. Mirem com a París, les dones, amb idèntica sossegada voluptuositat que cremem un Monterrey o que abservem un Tarragona. Tot depenia d'ésser o no ésser, d'integrar-nos o desintegrar-nos d'Europa. Seguirem essent-ho perquè seguirem fumant, car aquest cigarret del Principal, és idèntic al que està cremant en el Casino de París i en el Metropolitan de Londres. Un cigarret representa avui a Barcelona, l'unitat moral d'Europa.

PARADOX

La sort

Hi han mesos de candidatures per les butxaques i pels carrers; mesos de programes de festes majors; mesos de bàndols; mesos d'anuncis d'específics; mesos, com el de desembre, de dècims de la rifa.

Fem un parèntesi. *La Publicitat* acostuma a escriure: «La rifa d'Espanya». Una mica impropri. Nosaltres, li diríem, segons costum catalana, «La rifa de Madrid». Queda tancat el parèntesi.

Aquest mes les «loteries» estan plenes de dècims. En tots els miralls de les barberies i dels bars, els números dels dècims. Els cambrers us serveix cafè i un talonari. En els despatxos i tallers, dècims. Fins a l'Ateneu, la docta casa, dècim.

No trigaren ni una setmana en ésser venudes totes les participacions de dos números, entre els savis de la casa. No n'hi va haver per a tots. Ni per a En Marsillach. Desconsolat, anava demanant una participació, fins que va trobar un amic disposat a fer-li part:

—Quant vol?

—Dèu pessetes, cinc, una, lo que vulgui; perquè lo que jo vui és jugar poc o molt.

—Què ha agafat un cap i cua l'Ateneu?—li preguntà l'amic.

—No, és que no vui tenir un altre desengany. Fa uns quants anys jo era a Mallorca, i mentre jugava al billar en un cercle, m'oferiren una participació. Me'n vaig descuidar de pendre-la, vinc a Barcelona i sé que la grossa ha caigut a Palma. Telegrafio pregant que em reservin la participació i ja era tard.

—Naturalment!

—Doncs als pocs dies, passaven davant de casa, davant de casa!, els carros portant la grossa cap al moll. Per això vui jugar, perquè si no jugo, cauria.

—Amic Marsillach—li digué l'amic.—Sigui anticatalanista, sigui antisindicalista, sigui antitot, però no jugui, i l'Ateneu que és catalanista us farà soci d'honor.

Anant pel món

Mai hi havia hagut, com ara, tants catalans pel món. *La Veu*, que no tenia cap corresponsal, ara és el diari amb més corresponsals corrent món. En té a París, a Londres, a Berlin, a Lausanne, a Zurich, a Roma, fins a Constantinoble. Els canvis, a *La Veu* li tan guanyar cartes de fora.

Dos d'aquests catalans, eren a Lausanne. Parlaven a l'hotel, amb un lord diplomàtic i un rus de la legació bolxevic, i un italià de l'escamot d'En Mussolini, que els hi va semblar un pagès mudat. Es alt, sorrut i gros. Un d'ells, veient-lo tan gros, observà:

—Aquest home té ventre i deu portar faixa.

I l'altre català, respongué:

—Es clar que en porta. Per això és feixista!

Un homenatge, un gran home i un discurs

L'Ateneu de Madrid ha dedicat un homenatge al il·lustre Miquel dels Sants Oliver. Han pres part en l'acte Ramir de Maeztu, l'Ossorio i Gallardo, l'actriu senyoreta Redondo, Angel Ruiz i Pablo, Bonaventura Bassegoda, els germans Quintero i Andreu González Blanco.

Hi mancava En Godó, el comte de Godó, el propietari de *La Vanguardia*. Si ell hagués relatat els crits, els esforços de veu i de flaqueja i d'eloqüència i de dialèctica que havia de fer l'Oliver per a fer-li comprendre an ell—al comte de Godó—que un diari, un gran diari, no és una empresa de compra i venda, ni tampoc una palanca, ni molt menys un esbravador de rencúnies, ni menys encara un estel per a fer-lo volar a l'etzar dels capricis personals—si el comte de Godó hagués explicat els sofriments, enrabiades, disgustos i enuigs i fàstics que l'Oliver hagué de suportar per a conservar la direcció de *La Vanguardia*,—les paraules del comte de Godó haurien sigut el millor número de l'homenatge.

Diguem, però, que l'homenatge de Madrid ha sigut un acte de justícia i d'amor ben merescut després de la vida de treball i de noblesa que fou la de l'escriptor mallorquí.

Sinó que sempre hi ha qui desentona. L'Ossorio i Gallardo, en una semblança que ha fet de l'Oliver, diu que dubta que aquest fos catalanista. Mal fet de dubtar-ne. Avui, a Catalunya—i qui diu Catalunya diu Mallorca—no hi ha home de talent, de cor, de gust, de cultura i de sensibilitat, que no sigui catalanista.

I potser alguns dels qui encara es veuen obligats a escriure en castellà, com l'Alomar, per exemple—bé cal viure, què dimoni!—i com l'Oliver, són més catalanistes que molts altres que'n fan professió i menjadora.

Potser el fet de no canviar el seu ideal de catalanisme en *calderilla* política catalanista, diu molt en bé de la seva virtut i de la seva força.

Des de Itàlia

LES VELLES ANGLESES

A València quan venen festes assenyalades, es reuneixen quinze o vint velles i se'n van a seguir els calvaris.

La que encara no és tan vella, va a davant de l'escamot místic, s'atura a davant dels misteris i diu una Ave Maria, que les altres van contestant, fins arribar a dalt de Capella.

Es veu que a Anglaterra, les velles, també fan lo mateix que a València, se'n reuneixen unes quantes per a anar a seguir monuments, però en lloc d'anar-se'n al calvari, se'n van a fer un viatge a Itàlia i en lloc de resar Aves Maries, se'n van llegint el Baedeker.

No hi ha Villa, no hi ha jardí, no hi ha ruïnes ni monument que no s'hi vegi el remadet. Totes porten unes sabates amb talons baixos de fer camí; totes vistes de darrera, com que són magres, encara semblen joves, però totes vistes de davant se'ls hi veu unes arrugues toves, com de mantega aigualida; uns cabells que encara són rössos, però que han passat per moltes bugades; uns ulls que encara blavegen d'una blavor destenyida; un pit buit i unes cames dretes, fetes a no seure mai, com si no tinguessin juntures.

La que en diríem la més jove, perquè encara no arriba a's seixanta anys, és la que's cuida d'anar llegint, i ho fa amb un to de fredor de capellà protestant, i les altres van seguint tot lo que els hi va manant aquella guia, amb una devoció tan gran que quasi arriba a ésser disciplina. Si la guia diu que han d'exaltar-se, fan un crit curt com d'ocell; si els hi mana que han de pujar al cim de la cúpula més alta, encara que rebentin hi pugen. Si els mana que han

de seure, seuen tots els minuts que tenen de seure i s'aixequen a veu de «mando», i quan el lloc es definitiu, totes a l'hora, treuen la Kodac i amb un cricrec exacte i simètric fan la mateixa fotografia.

Això de la fotografia crec que vé a ésser un dels motius que treu més velles d'Anglaterra. Abans l'anglesa que era vella, o lletja, o tenia mal genit, el govern anglès li comprava una capsa de colors i l'enviava a pintar pel món, per a aclarir una mica la illa i per a millorar la raça, però avui no en té necessitat. Una aquarel·la no's pot fer a veu de «mando», l'aquarel·la vol el seu temps i la seva aigua, però el cop de Kodac pot engegar-se com un mauser o una carrabina, i si són moltes a engegar, com una ametralladora, i això que sembla tan senzill, a més del canvi de les lires, és lo que més contribueix an el turisme de la Itàlia, i lo que crec que deixarà sense velles a l'Anglaterra.

Aquestes velles, quan són més velles, es compren un stereoscop i en un recó a la vora del foc, remiren tots els paisatges, els jardins i els monuments que han vist an el viatge a Itàlia. Allò vé a ésser el darrer rosari, les fulles seques fotogràfiques, les petxines del pelegrí, i quan han donat uns quants toms a les *vistes* del stereoscop, com que han begut tots els records i han acabat la seva missió de rondalleres de museus es posen tristes... i es moren.

XARAU

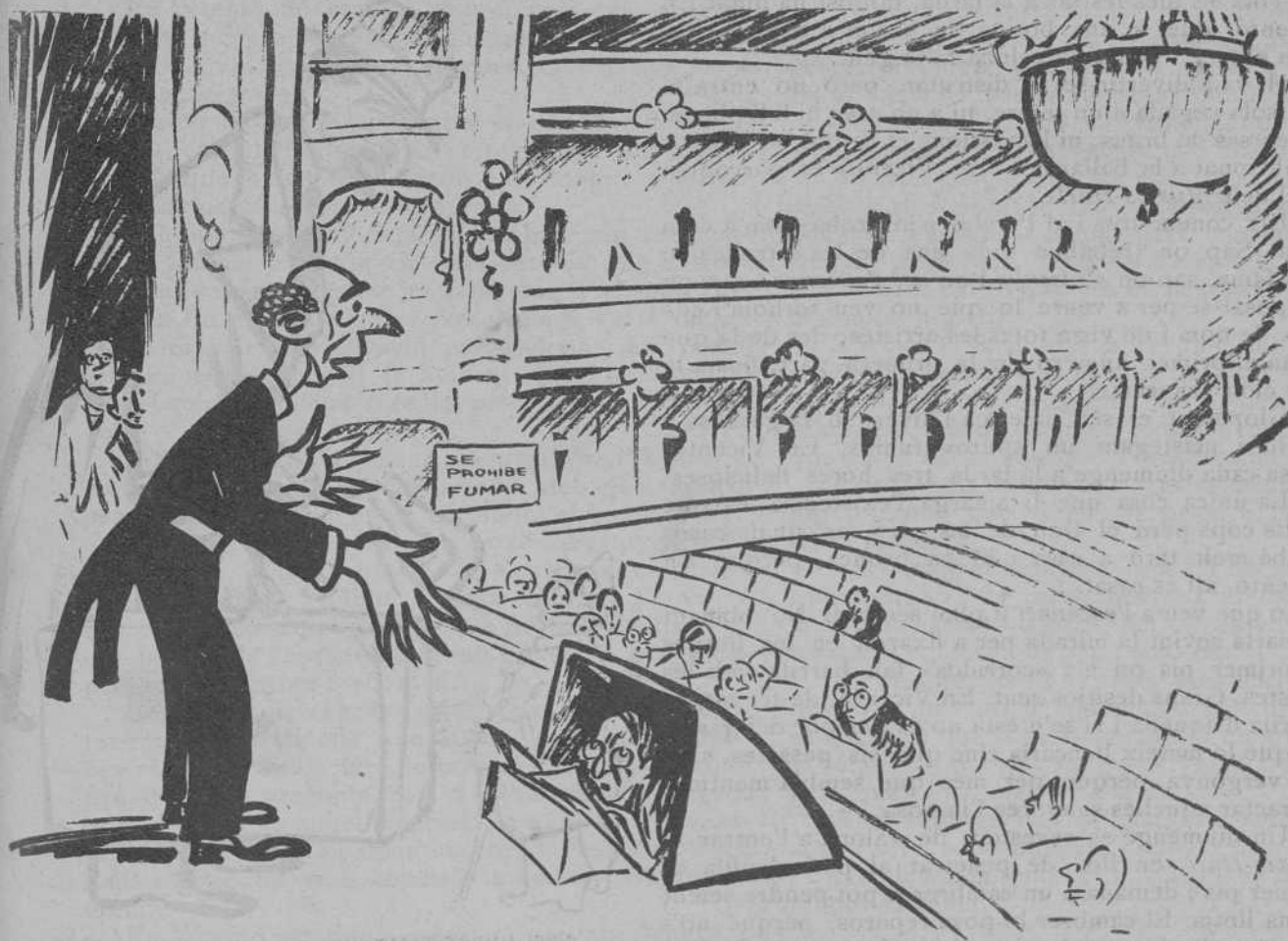
Les simfonies de la meva porta

En una de les nombroses cambres en que es trespolà la meva joventut, hi havia una porta que cantava un motiu de Debussy quan s'obria, i una frase de Schumann quan la tancaven.

Aquesta porta melodiosa era un gran alicient per a mi els dies en que rebia. La meva precària situació no em permetia tenir piano, i, mercès a la meva porta, els concerts que improvisava en la meva cambra comptaven amb dos números interessants: el motiu de Debussy a la primera part, i la frase de Schumann a la segona.

A la llarga, quiscuns dels meus convidats habituals es cansaren d'aquests dos fragments i es queixaren sense raó. Més pesada és fa una porta que canti només un aire. Per la meva part, jo estava content de tenir una porta que, amb sos grinyols, indignava als meus amics. Hom se sent satisfet de ço que afecta a altri. Solament que molts no s'alegren del mal del pròxim si ells no en són la causa i altres que no estan del tot satisfets si no hi han contribuït. Això és el que distingeix els bons dels dolents.

Va passar que vareig adquirir una companya, perquè l'escriptura diu: «Dissort a l'home sol» i des d'aquell jorn la meva porta va parar de cantar. Jo atribuïa aquest mutisme al mal humor que causa una concurrència inspirada, car la amant que m'havia triat cantava com un fonògraf.

LA CRISI TEATRAL

— Tornin al teatre, senyors, que ara ja es pot fumar.

Després vareig sapiguer que la meva amiga havia untat amb oli les frontisses de la porta.

—Has comès—li vareig dir—una bestiesa i una mala acció. Pensa amb el treball que tenen els homes per a tancar dintre d'una orga la «Miserere» de *El Trovador*, i considera que l'eizar, amb un gust digne d'elogi, havia passat potser dos anys per a introduir en les frontisses de la meva porta dos fragments de l'armoniosa pensada dels mestres. Tu has destruït, en segon lloc, aquest meravellós treball del temps i el destí. La teva acció és nefasta, i els sons indisciplinats que surten de la teva gorja no supliran mai les melodies familiars que la teva falta m'ha usurpat.

Ella no va comprendre res d'aquestes paraules plenes de sentit i de mesura. Contradint l'escriptura, jo afirmo: «Dissort a l'home que viu amb una dona». No obtindrà res dels genis favorables que encanten la seva cambra.

FERRÀN D'EGARA

Un "corrido"

Tots els dies festius a la tarda, tantost ha dinat En Vicentó, que té una botiga de baster a Sant Feliu, puja al tren i cap a Barcelona falta gent.

Hi va a divertir-se, a disfrutar, però no entra ni una sola vegada a un teatre, ni a un *cine*, ni li plauen les curses de braus, ni l'apassiona el futbol, ni tampoc és aficionat a la ballaruga. En Vicentó és parroquià fidel dels *Music-Halls*.

Els coneix tots i al Paral·lel s'hi troba com a casa seva. Sap on treballen cada una de les estrelles de més fama, sap on *s'ensenya* i on *no s'ensenya*; sap on cal posar-se per a veure lo que no veu tothom i coneix de nom i de vista totes les artistes, des de la que canta el primer número de la primera part, fins a la que clou l'espectacle.

Glopejant el seu cafetó a l'hivern o la gaseosa a l'istiu i mastegant un «puro» fumós, En Vicentó, passa cada diumenge a la tarda tres hores delicioses.

La única cosa que li amarga l'existència és que molts cops perd el tren de les 7'15, en quals casos arribà molt tard a casa i hi ha bronca, perquè En Vicentó, ai! és casat.

Lo que veu a l'escenari li plau sempre. No obstant n'aparta sovint la mirada per a fixar-la en les llotges de primer pis on els «corridos» fan barrila amb les artistes. Grans desitjos sent, En Vicentó, de fer també barrila d'aquella i si se'n està no és per por del gasto, perquè lo mateix llençaria cinc que sis pessetes, sinó per vergonya, perquè, per més que sembla mentida, el tractar aquelles senyores l'imposa.

Un diumenge es revesteix de valor i a l'entrar al *Music-Hall*, en lloc de penetrar al pati s'enfila al primer pis i demana a un cambrer si pot pendre seient a una llotja. El cambrer hi posa reparos, perquè no's dona una llotja a un home sol i molt menys en diumenge. En Vicentó insisteix, donant a entendre que

quedarà bé en la propina, per lo qual prèvia promesa de que convidarà una dona i advertència del cambrer de que no serà la llotja per a ell sol, sinó que hi acomodarà altra gent, obté lo desitjat.

A l'entrar a la llotja En Vicentó es treu la gorra—cosa que no fa quan va a butaca—s'allisa els cabells amb la mà, pren seient prop de la barana, rígit el bust com un *cantaor* que va a arrencar-se i espera els aconeximents.

No triga a presentar-se una florista que pregunta an En Vicentó *si té compromís* i com aquest li diu que no, li anuncia que li portarà, per a que li faci companyia, una noia que li agradarà. En efecte, entra a la llotja una bona moxa, guapa, de moltes carns i ben habillada—ample barret i capa de seda.—Potser més s'hauria estimat alguna d'aquelles de la primera part, més magres i més lletges, però amb quines s'hauria vist en cor d'agafar-hi franquesa. No obstant com que la que ha entrat fa molt goig, ja li està bé.

L'artista saluda amb un familiar *buenas* i allarga la mà an En Vicentó preguntant-li com està. Aquest allarga també la mà, però no sap que contestar, les seves orelles són vermelles com un pebrot vermell i els seus ulls llencen guspires.

Pren seient l'artista i en veure que En Vicentó resta mut, coneixedora del terreny que trepitja, embesteix preguntant-li si la vol convidar i com ell diu que sí, és cridat el cambrer a qui l'artista diu que li

CRISI MINISTERIAL

—Anem a veure si En Sánchez Guerra em necessita.

ELS NOUS ESTRES DE LA GUARDA URBANA

—Abans les sirenes atreien als homes, però ara els fan fugir.

porti dos rovells d'ou amb una copeta de vi de Màlaga i galetes.

En Vicentó ho escolta amb complascència, sense donar-se compte de que això són quatre consumacions i com ell vol fer l'home, demana cafè i una copa de *Rum Negrita*.

Porten lo demanat i mentre el cambrer debat els rovells, entra la florista que entrega una flor a l'artista, la que diu an En Vicentó que dongui a la florista una pesseta, com aquest ho fa.

Tan bon punt la florista i el cambrer són fora, entra el llímpia a oferir els seus serveis que l'artista accepta fent-se enllustrar les sabatetes. Pregunta l'artista an En Vicentó si té *sueltos*. No'n té i està disposat a canviar una pesseta per a donar dos rals al llímpia, mes l'artista li fa avinent que l'home estarà més content si li dóna tota la pesseta i En Vicentó li dóna.

Tot això fet, finalment l'artista pren seient al costat d'En Vicentó ben arrambada amb ell i el xicot pensa: «Ja havem engegat, ara vindrà el bo».

Ell passa son braç dret per darrera l'esquena de la bona mossa, com si volgués apoiar la mà en la seva cadira, però en realitat li posa damunt l'espatlla, comprovant lo molt apretada que porta la cotilla, perquè la carn de l'esquena li rebot; ella dóna suaus copets sobre la cuixa dreta d'ell.

En Vicentó resta sense saber que dir; l'artista canturreja un dels cuplets que abans han sigut cantats a l'escenari i sols de tard en tard dirigeix a son companyó alguna pregunta, com si és la primera vegada que ha entrat an aquell concert, de quin poble és, etcètera. Ell continua palpant un tros de l'esquena d'ella i ella segueix els seus copets a la cuixa, sempre a la dreta.

En Vicentó continua esperant que ara vindrà lo bo, mes lo que passa és que en lloc de venir lo bo,

ella se'n va dient que ha de vestir-se per al seu número, però que tornarà.

Al punt que l'artista surt, el cambrer condueix a la llotja dos joves, i sense intervenció de la florista venen a reunir se amb ells tres artistes, iniciant-se tot seguit aquella barrila que és l'encant d'En Vicentó, però de la qual ell no en participa i queda arreconat a un extrem de la llotja sense que ningú s'ocupi d'ell.

No era cert que l'artista d'En Vicentó tingués necessitat d'absentar-se tan prompte, puix no ha sortit fins molt entrada la segona part, com tampoc ha sigut cert lo de tornar. Però En Vicentó ja no pensa amb ella, distret per lo que veu en la seva llotja, si bé s'ha de limitar a glatir.

S'acosta el final, el cambrer fa el *tato* per allí donant a comprendre que és hora de pagar. En Vicentó pregunta quan val el gasto. Són 11 pessetes a les que hi afegeix una de propina, comprenent per la ganyota que ha fet el cambrer que n'esperava més.

L'orquestra toca aquells quatre compassos de galop infernal, que volen dir *prou*, i En Vicentó es troba al carrer.

Tot caminant depressa cap a l'Estació, recapacita i pensa que 11 de gasto, més una al cambrer, i una a la florista i una al llímpia, fan 14 pessetes, a canvi de les quals ha obtingut ben poca cosa.

No obstant, sent una certa satisfacció íntima perquè no's pot negar que ha fet el «corrido» i tant el satisfà això que ja pensa en el dia en que hi tornarà, si bé es proposa que les coses vagin d'una altra manera, perquè ara ja té experiència.

Amb aquestes i altres imatges al pensament, arriba a casa seva, sopa depressa i cuita a ficar-se al llit.

L'endemà, la dona d'En Vicentó es lleva tota contenta i satisfeta.

La "Dama alegre" a París

Copiem del nostre estimat confrare *La Publicitat*:

«El lector sap que el nostre dramaturg, el poeta Joan Puig i Ferrer, serà representat aquest any a París, al teatre de l'«Oeuvre», en la mateixa escena on han triomfat les produccions més notables de les escenes europees. Per En Puig i Ferrer, el teatre català entra a París, amb les mateixes honors que Crommelink, que Mazaud. L'«Oeuvre» fa a l'entorn de la presentació del nostre car amic una gran campanya que honora ensems a l'autor i la seva pàtria. En la revista que publica aquell teatre, es donen aquests dies uns fragments de la Conferència dita per En Puig i Ferrer abans de la primera representació de la seva *Dama Enamorada*. Heu's aquí algunes de les paraules que precedeixen la seva conferència i que són una visió de la figura literària del nostre amic:

«Puig i Ferrer, dramaturg vigorós, és, abans que tot, un poeta: el Poeta de la Vida.

«No es deixa seduir, com tants d'altres, per l'encís incomplet d'aquesta o d'aquella manifestació parcial de la vida; l'enclou tota sencera. Té un sentit íntegre, o per millor dir, fonamental. Està apassionat per ella, en la seva base, en la seva arrel mateixa, font suprema de tota bellesa. En sobta les fibres secretes, que són disperses per la terra per a nodrir tota la humanitat.

«En ell, l'home i l'artista es troben fosos en un sol bloc, no en fan sinó un. Els temes de la seva inspiració els troba en les emocions de la seva vida d'home, és a dir, en aquelles que el posen al mateix pla que els altres homes, i no les que podrien provenir d'un orgullós refinament d'artista. És la síntesi del gran art, de l'art plenament humà, el d'un Dante, d'un Shakespeare, d'un Beethoven...

«De la seva visió optimista del món, no n'exclou pas aquest fons tràgic de l'existència que ens esvera algunes vegades. Igual que les grans ànimes heroïques, esguarda el Dolor ben cara a cara, el pren i el transfigura en Bellesa eterna.»

La Dama alegre, bellament traduïda al francès per Joan Piera—un home d'un esperit i d'una intel·ligència d'elite—que també ha traduït *La Dama enamorada*, *Aigües Encantades* i *El gran Aleix* del mateix Puig i Ferrer, serà representada a mitjans del vinent gener. Dins de pocs dies començaran els assaigs en el teatre de l'«Oeuvre», havent-se encarregat del paper de la protagonista la il·lustre Suzanne Després, de fama mundial.

Lugné-Poë, el creador i director de l'«Oeuvre», un dels més eminents i actius impulsadors del teatre d'Art a França, donarà el dia 15 d'aquest mes en la *Université des Annales* una conferència sobre teatre estranger amb aquest tema: «D'Annunzio-Puig i Ferrer-Strindberg».

La personalitat de l'autor català hi serà detingudament estudiada. Lugné-Poë, en companyia de Suzanne Després, pensa estrenar seguidament *La Dama enamorada* i altres obres d'En Puig i Ferrer.

Aquests dies hem vist un ós per les Rambles, dalt d'un automòbil. De moment vàrem pensar si seria algun polític disfressat. Però vàrem recordar que el Carnaval encara és lluny. Després vàrem saber que era un exemplar, hermosíssim que formava part d'una *troupe* d'òssos comediantes que actuen amb gran èxit al «Novedades». Comediant, eh? Nosaltres, que primer l'havíem pres per un polític, vàrem comprendre que no ens havíem equivocat del tot. Comèdia i gauderia!

Les Rambles, 'd'aquí poes dies

Aquesta obertura no ens la farem passar ningú com a bona, encara que ens la posin amb musica de Wagner

LICEO

Després de *Aida*, En Lázaro ha obtingut un èxit sorollós, com sempre, amb *La Favorita*, la formosa partitura de Donizzetti.

La romança *Una vergine*, deliciosament matitzada, va proporcionar-li la primera ovació de les que escoltà durant tota l'obra.

Per a ahir estava anunciada *Marina* quina represa constitueix un aconeteixement, tant per la qualitat dels artistes que la canten com per la exuberant presentació que ha sigut disposada per l'empresa. El decorat és dels mestres Vilumara i Alarma i no cal dir res més.

Avui es deu cantar *Carmen*. De ambdues en parlarem.

NOVEDADES

Hi ha persona que fa l'ós i hi ha ós que fa la persona. Els del «Novedades» ho fan així. I amb tanta traça que un hom acaba per creure que fins comèdia farien si parlar poguessin i serien capaços de no fer l'ós com fan alguns comedians.

Tots els óssos, sense excepció, foren aplaudits a desdir i és ben segur que per molts dies seguiran sentint aplaudiments degudament augmentats.

TIVOLI

Malgrat d'estar anunciada per al dissabte passat l'estrena de l'arranjament que de la divertida comèdia d'En Frederic Soler *El Casteli dels tres Dragons* ha fet En Francesc Pujols amb musica del mestre Morera, aquesta degué ajornar-se per a dimarts. Com que no hi som a temps, la setmana que vé en parlarem.

GOYA

Un gran aconeteixement ha sigut la represa del grandió drama d'En Marquina *En Flandes se ha puesto el sol*. En Morano, junt amb els que comanda, estigueren a to amb les circumstàncies i l'inspirada obra de l'autor de *El Pavo Real* assolí una interpretació immillorable.

Per a aviat hi ha anunciada l'estrena de *Sansón*.

PRINCIPAL PALACE

El nou quadro de la revista *Cri-Cri, Siluetas, Luces y Colores*, ha sigut un èxit complet; ho demostra el fet de que cada dia s'ompli l'espaiosa sala del Palace.

Volgent complaure al públic barceloní que tan bé ha acollit la revista *Cri-Cri*, amb el mateix entusiasme que les anteriors, i desitjant al mateix temps donar al espectacle la major varietat possible, l'empresa per a molt aviat prepara un altre quadro titulat *Idilio de muñecos*.

POLIORAMA

An aquesta casa fins ara no hi havien hagut grosses novetats però tot arriba an aquest món. La novetat consisteix en una cosa vella que ha traduït En Josep Borrell: *La Ventafocs* l'obra d'En Folch i Torres que si per cas no la sabíem de memòria en català ara la sabrem en castellà. Deu estrenar-se avui. Desitgem un èxit.

COMICO

L'empresa d'aquest teatre sap de debó combinar cartells que atreguin al públic. *Juan José* d'En Dicenta i *Los Malhechores* del

bien d'En Benavente, són les dues obres darrerament posades en escena que com sempre, i més amb la justa interpretació de la companyia Rojas-Caparó, obtingueren un èxit extraordinari.

ESPAÑOL

An aquesta casa es prepara un aconeteixement. Segons sembla i de no haver-hi cap dificultat, dissabte s'estrenarà l'obra d'En Vallmitjana, *A l'ombra de Montjuic*. Totes les noves que en tenim, fan preveure un èxit. L'empresa hi ha fet un *hi va tot*. Cal veure si el públic respón.

COMEDIA

Dissabte i diumenge passat es posà en escena *El Ferrer de Tall* i *A Cà l'Antiquari*.

El senyor Claramunt va fer un Jordi amb tota ponderació. La senyora Callejas bé i la senyora Monasterio, excel·lent en el Manxaire. No tan bé el senyor Trull, per cert molt insegur i en canvi molt ajustats els senyors Domenech i Xuclà, sobre tot el primer. Sentim no recordar el nom de la senyoreta encarregada del paper de Rosa, en la que hi notàrem molta manca de naturalitat.

El senyor Fornaguera feu un Antiquari fet i pastat, secundat pels demés amb molt d'encert.

Caçat al vol

—Vatúa amb la Quima!... Vos sou la dona d'En Quell!...

—I vos l'Antònia del Gravat!

—La mateixa. Ai tafoi!... Que fa molt que sou per aquí?...

—Ahir va fer tres mesos que crio aquest bordegàs.

—Doncs jo ja'n fa nou que dono de mamar an aquesta criatura.

—Ui, filla, que la crieu fresqueta! Sembla una poma camosina.

—No digueu mal de la vostra, que també la crieu boneta.

—Quina *deferencia*, noia! Aquesta pateix del païdor i sempre treu la llet que mama.

—Pobre fillet!... A vos si que us trobo un bon xic més magreta.

—Ja ho crec, si he perdut la meitat de quan vagi vindre de fora.

—I això, què ho fa?... Que no us prova el criar?...

—Si, però són els amos que m'escursen el menjar, puix diuen que tinc la llet massa forta.

—Que saben ells, els saberuts?

—El metge els hi va dir. Ai, filleta! i quina vergonya me donà el dia que digué que'm descordés.

—Qui?... L'amo?...

—No!... el metge.

—Doncs jo no hauria volgut. Si ho sapigués el vostre home!

—Déu me'n guard, el pobre es moriria de pena.

—Aquí a ciutat són molt atrevits.

—Què tenia de fer doncs?

—Jo abans hauria escrit al marit.

—Si no tenia canvi per a comprar paper de cartes.

—Essent així... vareu fer bé. Què rediantre!

—I vos, com va ésser que vinguessiu per aquí?

—Com sabeu, la sogra es va trençar el braç, es morí després el burro d'un mal de ventre i dos garri-nets que teníem.

—Uix, Déu meu! Quina mala astrugància!

—I com també no podíem vendre el vi de l'anyada, l'home me digué que'm posés a criar.

—I heu tingut sort en trobar casa?

—No com jo hauria volgut, mes ara me dóna pena de deixar la criatura.

—Que potser són reganyosos?

—No, però a la casa hi ha set *crios* més.

—Ai, la Mare de Déu del Roser!... I que en fan de tanta mainada?... Que potser en fan arrop?

—I el que vé, si no és bessonada. El senyor, ja se

sap, cada any pel sant de la senyoreta n'hi regala un.

—Si que està de broma. Això és pitjor que la ma-lura!

—Al meu quarto en dormen quatre.

—Ja vos deixen dormir a la nit?

—No molt que diguem, puix al poc rato que soc al llit, ja un me crida que vol fer *aigües menores*, com diu la senyoreta. A la mitja hora l'altre vol boles de goma perquè se li ha secat la gola, i la més petita, que està carregada de cucs, xarrica que xarrica amb les dents que sembla que balli la *jota* amb castanyetes.

—Vos juro que no tindria paciència per a aguantar tanta camorra.

—I tot per dotze duros al mes!

SE'N VA EL GOVERNADOR?

—Mi maleta, mi maleta! Yo también haré como aquel que se va y vuelve.

—Dotze duros tan sols guanyeu?
 —I manetes.
 —Doncs jo'n guanyo divuit i sempre me fan regalets. L'altre dia la senyoreta me comprà dues camises de cotó molt maques. Si vegessiu el bagul que vaig baixar, ja el tinc tot ple de roba.
 —Si que heu tingut bona sort!
 —El dia del Sant del senyor me compraren un *refajo* que fa tronar i ploure, i em donaren unes mitges que arriben d'allò més amunt.
 —Si?
 —Ja ho crec, i són reixades. Semblen el filat d'un galliner.
 —Si jo trobés una casa com la vostra!
 —Si voleu jo vos en cercaré una.
 —Me farieu un gros favor.
 —Estigueu tranquil·la, dijous ens trobarem en aquest lloc.
 —No tingueu por, no faltaré. Redéu! Si tingués aquesta sort... No, ara hi penso, no'm convé de cap manera, si el de casa ho sapigués em faria criar sempre.

SANTIAGO BOY

Ha passat la festa de Santa Bàrbara. L'hauríem d'haver celebrat tots els espanyols. Perquè és la nostra patrona. Perquè som d'aquells que no ens recordem de Santa Bàrbara més que quan trona. I deixem tronar i fem més soroll que els mateixos trons. Però res més que soroll.

FUTBOL

Campionat de Catalunya

Decididament els que escrivim els esports no som homes de sort. El dissabte plougué molt i quan esperàvem que'l diumenge faríem festa, apareix aquest amb un sol i temps esplèndid i adéu il·lusions, de cara a la feina.

Barcelona-Sabadell.—En el camp del primer s'ho varen fer els nois de casa amb els de Sabadell. El partit va anar bastant a l'hora, i fins part del públic es va entretenir, segurament per a fer-se passar el fred, en repartir-se «tortas».

Guanyà el Barcelona gràcies a les tres gràcies d'En Gracia, que amb tres cops de cap aconseguí tres *goals*. El camp estava ple de serradures i una vegada jugada la primera part el terreny estava tan tou que els jugadors es dedicaven a «ateritzar». En Tena i En Muntaner varen procurar fer lo possible per a deslliurar de feina al porter, però En Gracia, En Piera i En Sagi-Barba es posaren al cap amoinar-los i ho aconseguiren.

Hi hagué dos ferits lleus, En Conrado i En Martí, que foren retirats del camp.

—Ja veu, donya Pura, tot està en crisi...
 —Mentre es pugui fumar aquests *puros*, no s'hi deu apurar gaire vostè.

REUNIÓ DE GENT ALEGRE

— Si no cessa l'ordre de persecució, jo crec que devem tirar-nos al carrer.

En Mallorquí, que va jugar de mig centre, ho va fer molt bé i En Mariné arbitrant, deixà contenta a la parròquia.

Español-Europa.— Molta xerinola hi hagué en el camp de l'Espanol el diumenge, doncs s'ho tornaven a fer per a veure qui guanyava, però està vist que l'Espanol això dels punts no li dona cap importància, perquè si bé acabà el partit amb un empat a un goal, els punts quedaren per l'Europa.

En Zamora va ésser el millor de l'equip realista i En Montesi-nos no li va anar gaire lluny.

Avenç-Unió.— Aquests dos equips, en un partit força interessant, van disputar-se els dos punts, però es veu que l'equip de l'Unió vol fer com els crancs, tota vegada que començà bé el campionat i ara sembla que s'ha parat el carro. Què falta? Oli? Doncs a posar-n'hi. Avui dia sense «oli» els jugadors no juguen ni a la morra. Guanyaren els de l'Avenç i per lo tant l'Unió va rebre.

Partits del grup B.— El Júpiter guanyà a l'Espanya. El Badalona perdé amb el Martinenc i el Tarrassa sortí guanyador del Sabadell.

ATLETISME

A l'Estadi es celebraren les finals del campionat organitzat per la A. C. de A. que foren un èxit per als que els hi agrada trotar, però nosaltres que som un xic comodons, no hi creiem amb això del córrer. Va per ells.

BOXA

Per fi vàrem veure el combat Valls-Sáez que ens va agradar molt, resultant guanyador En Valls que ara se'n anirà a l'Amèrica

a la «busca y captura del oro, ché». Bon viatge i que els seus punys facin força k. o.

— Al «Bosque» segueixen organitzant-se les vetllades de boxa amb bon èxit. Es veu que'l nostre públic això de la «bufa» li agrada; ho comprenem, a l'hivern venen molt bé unes quantes bufes per a escalfar se.

— Els empresaris de l'«Iris» ens han dit que ara preparen una nova sorpresa que quan se sàpiga causarà sensació.

NOLUS

Instantània

Passats només uns tres mesos que un tranquil es va casar, deslliurà la seva dona un marrec grassó i trempat.

Cansat de sentir pel barri a les dones murmurant perquè era pare abans d'hora les va fe callà exclamant:

— No sabeu perquè la dona ha estat mare tan aviat? Es perquè vàrem casar-nos, distrets, mig any massa tard.

PEPET DEL CARRIL

ESQUELLOTS

Ja s'ha tancat el gran concurs per a la construcció del Gran Palau de les Nacions, que ha d'ésser una de les coses més brillants de la futura Exposició d'Indústries Elèctriques. Cinc han sigut les proposicions presentades. Ara els tècnics les examinaran. Quina por ens fan els tècnics, sobre tot si entre ells no hi ha cap artista! Quina por tenim de fer el ridícul davant de les Nacions! Al menys, si no portés el palau aquest nom tan pretensió!...

Al «Liceo» s'ha estrenat *La Dama de Pique*. Per cert que molts senyors de la platea varen quedar defraudats. Perquè ells, en lloc de dir *La Dame de Pique* deien *La Dame de Piqué*. I el *piqué* no el varen poder trobar ni al principi, ni al mig, ni al final de l'obra.

Es lo que deia un humorista:

—Què hi farem! D'una manera o altra han de demostrar que són els senyors de la mitja cana!

Això també passà a la platea del «Liceo» i és històric. Ho vàrem sentir nosaltres. Dos senyors parlaren tota la nit de política. Per fi un d'ells digué:

—Sobre aquest tema actual, li recomano l'article d'En «Gaziel» a *La Vanguardia*. Es cosa bona, digna d'ésser guardada.

—Ah! En «Gaziel», quina ploma!—va dir l'altre—Aquest sí que sap lo que s'hi pesca.

—Caram, està clar—respongué el que semblava més enterat—com que és En Gómez Carrillo el qui firma amb aquest pseudònim...

—Veu? Ara ja no m'estranya. Ja deia jo que algú d'aquí escriuís aquells articles!

Els nostres diaris han tornat a parlar de la princesa Nadia amb motiu del seu embarc per a Xile, efectuat en el nostre port. Diu que la princesa porta cartes de personalitats espanyoles quin contingut, així que's reveli, que potser serà aviat, causarà sensació. Ho dubtem una mica. Aquí ja no ens fa sensació res. Ara, si entre les cartes n'hi ha alguna d'En Cambó que reveli l'afany

d'aquest d'entroncar amb sang blava, ja és una altra cosa. Que ho digui aviat, la princesa Nadia, en cas d'ésser això i acabarem de matar la «Lliga».

Ara sí, ara no.

El nou governador és un home ben indecís. Però vaja, perdó-nem-li les seves indecisions per tal que ara ja ens deixa fumar. Poc a poc anirà cedint en tot i ja veurem que *no es tan fiero el león...* L'ambient de Barcelona dolç i alegre el guanyarà i no direm que un dia el veiem de *juerga*, però sí que quan els altres vulguin fer *juerga* ell farà com qui no ho veu, que és lo que fan tots els bons cristians.

A l'hora del mig dia es va fer la setmana passada un nou atracó. A un cobrador li foren robades quatre mil pessetes. I els atracadors no foren, naturalment, detinguts.

Això és un avís per al senyor Ardanaz. Se li vol dir, amb això, que ja té feina, i de mal fer, si vol moralitzar Barcelona. No està malament començar per un bon servei de policia.

El Governador no dimiteix. Ni és cert que hagi presentat la dimissió, ni tampoc que hagi pensat dimitir. I com voleu que dimiteixi, si ell mateix confessa estar orgullós de governar Barcelona, una de les ciutats més cultes i més hermoses del món?

I més alegres—afegirem nosaltres—si el senyor Ardanaz sap comprendre que l'alegría pot agermanar-se amb l'hermosura d'una ciutat sense que en sofreixi la seva cultura. Un copet més i el senyor Ardanaz és nostre. Barcelona l'haurà conquistat.

Hi ha hagut una crisi llampec. No ens ha sorprès; el moment era difícil, calia canviar de posició per a tornar a jeure. Hem de confessar, per això, que En Sagasta en sabia més.

El poble quan li parlen de crisi, sol exclamar: Aquestes crisis rail Les dels aliments i els lloguers ens preocupen, que duren anys i anys, per més que l'Ajuntament sembla que vulgui posar-hi remei.

I és que l'Ajuntament fa com el Govern: Canvia de posició per a tornar a jeure.

FUTBOL**Erster Fussball-Club PFORZHEIM**

famós equip campió del gran Ducat de Baden (ALEMANYA)

amb el potent equip

C. D. EUROPA

Dies 8 i 10 de Desembre A les 2'45, tarda

CAMP DEL EUROPA

Gran Restaurant VILA

Passatge Crèdit, 5 i 7

BARCELONA

Coberts-reclam a 2, 3'75, 4'50 i 5 pessetes

Abons mensuals i quinzenals

Esplèndits salons per a banquets, casaments i bateigs

Es el restaurant més concorregut de Barcelona

ALCAZAR ESPAÑOL

GRAN MUSIC-HALL

Unió, 7-Telèfon núm. 2212 A

Excel·lent Troupe de Varietés - Exits a GRANITO DE SAL, EVA SEGURA i AIXA DE SOLIS
Exit grandios del "Skett" ¡AQUÍ ESTA LA GLORIA!

De 7 a 9 i de 1 a 4 TABARIN DANCING

Llibreria Espanyola de Antoni López • • Rambla del Mig, 20, Barcelona

TELEFONO A. 4115

Dissabte, 16, es posarà a la venda

ALMANAC

per a l'any 1923

DE

L'Esquella de la Torratxa

ESPLÈNDIDA PRESENTACIÓ - INNUMERABLES DIBUIXOS DE LES MÉS
PRESTIGIOSES FIRMES - TEXT DE LO BO I MILLOR DE LA TERRA
COBERTA A QUATRE TINTES

Preu de l'ALMANAC

Pessetes: 1'50

Està agotándose el popular libro

El Año en la Mano

Almanaque-enciclopedia de la vida práctica para 1923

El Año en la Mano regala a todo comprador una participación a un billete entero de la

LÓTERIA DE NAVIDAD

En rústica: Pesetas 1'50

Encuadernado: Pesetas 2

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en llurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, ademés 30 céntims per a certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

ANG
22

LA RECATADA

—Suposo, que a mí em respectaran. No es dirà que pel carrer no vagi ben tapada.